

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้การสำรวจ เพื่อทำการศึกษาในเรื่อง อิทธิพลของศักยภาพในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการดูแลตนเอง และการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีผลต่อความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ตัวแปรที่ศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี และกำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 868,386 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2559)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

สำหรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี และกำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 500 คน เกณฑ์ที่ใช้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแปรสังเกต 1 ตัวแปรต่อกลุ่มตัวอย่าง 20 หน่วย (Kline, 2011: 12) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (two-stage sampling) โดยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากเพื่อเลือกเขตพื้นที่ กำหนดการสุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 2 เขต โดยกำหนดตามโควตา (quota sampling)

ร้อยละ 20 ของจำนวนเขตที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่ม จากนั้นใช้วิธีจับสลากจาก 6 กลุ่ม จะได้ 12 เขต เก็บข้อมูลเขตละ 42 คน ยกเว้นเขตพญาไท และเขตคลองเตยเก็บข้อมูลเขตละ 40 คน

ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่ทำงานในสถานประกอบการในเขตพื้นที่ที่ถูกคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ทำการแจกแบบสอบถามให้กับผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตทั้ง 12 เขตที่ได้รับการสุ่มแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 514 ชุด ตอบกลับมา 500 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.28 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างสุ่มทุกกลุ่ม กลุ่มละ 2 เขต แบบชั้นภูมิตามโควตา

ลำดับที่	กลุ่ม/เขต	จำนวนตัวอย่าง
1	กรุงเทพกลาง	40
	-เขตพญาไท -เขตวังทองหลาง	42
2	กรุงเทพใต้	40
	-เขตคลองเตย -เขตพระโขนง	42
3	กรุงเทพเหนือ	42
	-เขตบางซื่อ -เขตลาดพร้าว	42
4	กรุงเทพตะวันออก	42
	-เขตลาดกระบัง -เขตมีนบุรี	42
5	กรุงเทพมหานคร	42
	-เขตจอมทอง -เขตบางพลัด	42
6	กรุงเทพมหานคร	42
	-เขตบางขุนเทียน -เขตบางบอน	42
รวม		500

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร ได้แก่

1. ศักยภาพในการทำงาน (work potentiality: WP) มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ได้แก่ การพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานอยู่เสมอ (wp1) การแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานอย่างต่อเนื่อง (wp2) การมีเทคนิคในการติดต่อสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจง่าย (wp3) การพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (wp4) ผลสำเร็จของงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ท่านกำหนด (wp5)

2. การสนับสนุนทางสังคม (social support: SS) มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัว (ss1) คนรอบข้างเคารพยกย่องในตัวท่าน (ss2) การได้รับการช่วยเหลือด้านแรงงาน สิ่งของ เครื่องใช้ เงินทอง และความสะดวกในการรับบริการต่างๆ จากคนรอบข้าง (ss3) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ชุมชน และสังคม (ss4) การได้รับข่าวสารหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน (ss5)

3. พฤติกรรมการดูแลตนเอง (self care behaviors: SCB) มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายในปริมาณที่เหมาะสมในแต่ละวัน (scb1) การออกกำลังกายอย่างน้อยครั้งละ 30 นาที เป็นเวลา 3-5 วัน ต่อสัปดาห์ (scb2) การสามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเมื่อเจ็บป่วย (scb3) การสามารถจัดการความเครียดได้ (scb4) การนอนหลับพักผ่อนอย่างเต็มที่เป็นประจำทุกวัน (scb5)

4. การเห็นคุณค่าแห่งตน (self esteem perception: SEP) มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ได้แก่ การรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (sep1) การเชื่อมั่นว่าจะได้รับในสิ่งที่ท่านต้องการเสมอ (sep2) การรู้สึกมีความหวังในชีวิตตลอดเวลา (sep3) การรู้สึกที่สามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (sep4) การรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน สังคม (sep5)

5. ความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้สูงอายุ (readiness to work of retired elderly: RWR) มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ได้แก่ ผลตอบแทนจากการทำงานหลังเกษียณทำให้มีเงินเพียงพอในการดำเนินชีวิต (rwr1) การมีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถทำงานหลังเกษียณได้ (rwr2) การรู้สึกสนุกและมีความพึงพอใจในการทำงานหลังเกษียณ (rwr3) ความรู้ ทักษะที่สามารถนำไปใช้ทำงานหลังเกษียณได้ (rwr4) การมีความพึงพอใจต่อองค์กรที่จ้างท่านทำงานหลังเกษียณ (rwr5)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ วิธีวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและดัดแปลงจากแบบสอบถามที่มีผู้สร้างมาแล้วเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 7 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี และกำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สถานะการอยู่อาศัย อาชีพ รายได้จากงานประจำต่อเดือน เงินออม ภาระหนี้สิน และรายได้เสริมนอกเหนือจากการทำงานประจำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพในการทำงาน (work potentiality) ปรับใช้มาตรวัดตัวแปรจาก Schlosser, Zinni, and Armstrong-Stassen (2012: 149-167) จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (social support) ปรับใช้มาตรวัดตัวแปรจาก จำนวน 5 ข้อ ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (social support) ปรับใช้มาตรวัดตัวแปรจาก Santos (2015: 139-146) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลตนเอง (self care behaviors) ปรับใช้มาตรวัดตัวแปรจาก Irwan et al (2016: 11-23) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน (self esteem) ปรับใช้มาตรวัดตัวแปรจาก Lyubomirsky, Tkach, and DiMatteo (2006: 363-404) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 6 ความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ (readiness to work of retired elderly) ปรับใช้มาตรวัดตัวแปรจาก Tacchino and Tacchino (2013: 39) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้สูงอายุ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นปลายเปิด

ในการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยจะใช้การแบ่งช่วงแต่ระดับด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (Keller, 2009: 35) 5 ระดับ โดยคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 1 และสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

สามารถแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20
ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่างๆ จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับ ความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ

2. สร้างแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของศักยภาพในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการดูแลตนเอง และการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีผลต่อความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่างๆ ได้แก่ ศักยภาพในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการดูแลตนเอง การเห็นคุณค่าแห่งตน ความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้สูงอายุ

3. สร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 7 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี และกำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สถานะการอยู่อาศัย อาชีพ รายได้จากงานประจำต่อเดือน เงินออม ภาระหนี้สิน และรายได้เสริมนอกเหนือจากการทำงานประจำ ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพในการทำงาน ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ตอนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้สูงอายุ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้ และการประเมินที่ถูกต้อง และนำมาหาค่าดัชนีความ

สอดคล้องของเครื่องมือ IOC (Index of Item Objectives Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) คำนวณค่าตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$\sum R = \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยทำการทดสอบ (try-out) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ สอบถามผู้สูงอายุในเขตอื่น ที่ไม่ใช่เขตเป้าหมายจำนวน 30 ชุด และนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) โดยแต่ละตัวแปรของแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา มากกว่า 0.70 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้

3.4.2 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Of Objective Congruence Index) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ข้อคำถามมีความเหมาะสม (Osterlind, 2002: 260-264) และมีการหาค่าอำนาจในการจำแนกเป็นรายข้อ (discriminant power) โดยใช้เทคนิค Item-Total Correlation โดยพบว่าทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.40 ขึ้นไป ซึ่งถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Johnson-Conley, 2009: 48) และตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของ

ครอนบาค (cronbach) ทุกตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.70 ซึ่งถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Hair et al., 2010: 673) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าอำนาจจำแนก (discrimination power) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (cronbach)

ตัวแปร	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha
ศักยภาพในการทำงาน (WP)	0.577-0.707	0.839
การสนับสนุนทางสังคม (SS)	0.600-0.737	0.846
พฤติกรรมการดูแลตนเอง (SCB)	0.537-0.810	0.831
การเห็นคุณค่าแห่งตน (SEP)	0.731-0.861	0.912
ความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ (RWR)	0.716-0.838	0.904

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

การใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการเก็บจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี และกำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คนให้ช่วยตอบแบบสอบถามโดยวิธีการสอบถามเป็นรายบุคคล

3.6 การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และมีการลงรหัส ป้อนข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี และกำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สถานะการอยู่อาศัย อาชีพ รายได้จากงานประจำต่อเดือน เงินออม ภาระหนี้สิน และรายได้เสริมนอกเหนือจากการทำงานประจำ ใช้สถิติ

เชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพในการทำงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและการสรุปผลการดำเนินการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ย ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2558) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

หลังจากนั้นใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อนำมาใช้แปลความหมายของค่าเฉลี่ย ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดด้วยสถิติ

3. การวิเคราะห์ตามเงื่อนไขพื้นฐานของรูปแบบสมการโครงสร้าง (structural equation modeling) โดยวิเคราะห์การแจกแจงข้อมูลแบบปกติ ใช้ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557: 98) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัว

แปรเพื่อทดสอบภาวะที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป (multicollinearity) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557: 29)

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดศักยภาพในการทำงาน โมเดลการสนับสนุนทางสังคม โมเดลพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเอง โมเดลการเห็นคุณค่าแห่งตน และ โมเดลความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ โดยตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (model fit) การทดสอบความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง (construct reliability: PC) ความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (average variance extracted: PV) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factor loading)

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation modeling) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล และประเมินความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557: 282-291) ขั้นตอนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

5.1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างจากการทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (model fit)

5.3 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างศักยภาพในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการดูแลตนเอง การเห็นคุณค่าแห่งตน ที่มีผลต่อความพร้อมในการทำงานหลังเกษียณของผู้สูงอายุ

6. การวิเคราะห์รูปแบบสมการโครงสร้าง (structural equation modeling) ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ได้แก่ ค่าสถิติไคสแควร์ (p-value of chi-square) ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (relative chi-square หรือ CMIN/DF) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบของ Tucker and Lewis (TLI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (critical N หรือ CN) ดังตารางที่ 6 การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง (construct reliability: PC) ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (average variance extracted: PV) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factor loading) นอกจากนี้วิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง (direct effect) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) ค่าอิทธิพลรวม (total effect) และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)

ตารางที่ 6 ดัชนีความสอดคล้องของโมเดล

ดัชนีความสอดคล้องของโมเดล	เกณฑ์ที่ยอมรับได้
p-value of Chi-square	>0.05
CMIN/DF	≤ 3
GFI	≥ 0.90
TLI	≥ 0.90
CFI	≥ 0.90
RMSEA	≤ 0.08
CN	> 200